

VÄINÖ LINNA:

**TUNTEMATON
SOTILAS**

VÄINÖ LINNAN “SOTAROMAANIN” POHJALTA

Dramatisointi Juha Luukkonen
Sovitus Kira Boesen

Kohtaus 1.

LAULU, Öinen korpi

Öinen korpi on hiljainen ja hämärä.

Kuusikossa liikkuu harmaita varjoja äänettömästi kohti rajaa.

Silmät tuijottavat rävähtämättä.

Sydämet takovat kiivaasti ja kädet puristavat aseita.

Jokaisen puun ja jokaisen pensaan takaa odotetaan laukausta.

Odottava hiljaisuus. Hakkaavat sydämet.

He eivät uskalla edes hengittää.

(Itikka. Konekiväärin ääni kauempana.)

LAHTINEN

Koko vyö yhteen menoon...

MÄÄTTÄ

Koko vyö...

RAHIKAINEN

Siellä jo miestä kylmenöö.

HIETANEN

Siel on kusine paikka.

KOSKELA

Ei siellä ole ku joku etuvartio korkeintaan.

RIITAOJA

Kuinka tuolla voi ihminen olla. Jeesus auta....

HIETANEN

Vissi täst helvetti lähretä.

KAARNA

Pelkäätkö selkäsaunaa.

(Hyttynen.)

KARILUOTO (tulee)

Tykistö ampuu iskun kakkosen eteen. Heti sen loputtua lähdetään liikkeelle ilman eri käskyä.

RAHIKAINEN

Miks myö tähän jäätiin. Kiertää vielä.

KOSKELA
Älkää puhuko

LAHTINEN
Jotain on vinossa.

KOSKELA
Eikä ole. Tämä on sotaa. Parin päivän päästä tajuatte.

(tykit)

KOSKELA
Ylös pojat. Oma patteri se on.

KAARNA
Ai jai pojat, ei sotaa näin käydä. Mennäänpäs mokoman suon yli että heilahtaa.

KARILUOTO
Minä en kykene...Minä en saa miehiä liikkeelle.

KAARNA
Koitetaas uudelleen vänrikki. Hakkaa päälle pohjan poika.

(räjähdys)

RAHIKAINEN
Kapteeni sanooki jos koskoo...

KAARNA
Van...ha...Jo vanha mies...
(ääni) Loppu oli tullut. Ruumis nostettiin paareille ja peitettiin manttelilla. Vaivalloinen matka taaksepäin alkoi.

KARILUOTO
Vänrikki Kariluoto makasi mättään takana kuin halvautunut.

KOSKELA
Kiväärin asemaan!

KARILUOTO
Jostain sielun pimennosta nousi kuvia. Isä ja äiti jotka ylpeilivät hänestä tuttaviltaan.

LEHTO
Liikettä pojat! Vyö syöttäjään ja äkkiä!

KARILUOTO

Toverit joiden kanssa oli iloittu sodan syttymisestä.

LAHTINEN

Kakkonen hyökkää!

KARILUOTO

Ja sitten tuli mieleen Sirkka. Se ajatus oli nujertaa hänet.

HIETANEN

Anta soitta niin saatanan taval!

KOSKELA

Tulta munille!

KARILUOTO

Hakkaa päälle pohjan poika!

(Hyökkäysäänet. Musiikki (lyhyt): ”tappelu”)

Kohtaus 2.

HIETANEN

Eikä yhtä ryssä nurin.

MÄÄTTÄ

On täällä ainakin yks kyrmyllään.

HIETANEN

Misä.

LAHTINEN

Pitkään on vetäny itteään. Kynnet vielä mullassa.

MÄÄTTÄ

Ei ne taia paljon kaverista välittää. Siihen on jätetty ryömimään.

LEHTO

Upseeri on. Levyt kauluksessa.

RAHIKAINEN

Haloo sanohan onko sielä ryssän helevetissä kylymä. Nämä ne on miun. Näillä sitä kauppaa käyvään.

LEHTO

Lompakko.

RAHIKAINEN

Kahtokee ruplia.

MÄÄTTÄ

Vaan mikä perkeleen tattari se tuo liuhuparta on.

LAHTINEN

Ekkös Leniniä tunne.

RAHIKAINEN

Katohan Latimiriä. Niin on vino silimä että näkköö keskiviikkona molemmat sunnuntait.

LAHTINEN

Meitä neljä vuotta vanhempi.

(Itikka. Hiljaisuus.)

KUORO

Luutnantti Boris Braskanov jäi makaamaan suulleen, ilman vyötä ja arvomerkkejä, taskut nurin käännettyinä.

Kohtaus 3.

(Musiikki."Ilta ja sumuinen suo.")

KARILUOTO

Rakkaat isä ja äiti. Olen nyt lopullisesti päättänyt ruveta upseeriksi. Tänä päivänä olen ymmärtänyt, ettei elämä ole minun vaan Suomen.

KUORO

Aurinko oli laskenut. Suolle nousi sumua ja kuusikko hämärtyi. Tietä myöten ajoi hevonen. Se tuli etulinjasta päin, kuormanaan neljä telttakankaalla peitettyä ruumista. Ensimmäisen komppanian kaatuneet.

RIITAOJA

Suolta päin läheni omituinen matkue. Kaksi miestä kantoi kolmatta joka sidottu koivunriukuun. Neljäs hoippui perässä pakkauksia kantaen. Se oli Riitaoja. Ensimmäisen kiväärin patruunankantaja, keskisuomalainen poika. Koko äskeisen taistelun ajan hän oli maannut mättään takana vavisten pelon lamauttamana, silmät kauhusta laajentuneina. Riitaoja laahusti porukan viimeisenä, lapsellisen iloisena siitä ettei tarvinnut olla tulella. (Kauempanan tykin ääni.) Hän olisi mielummin marssinut iankaikkisesta iankaikkiseen kuin kuunnellut korvissaan noita vihaisia surahduksia jotka kertoivat kuoleman etsivän maaliaan.

Herra vänrikki jos keäntää, niin sattuuko kohalle.

KOSKELA

Niin mitä kääntää.

RIITAOJA

Tytkkiä jos keäntää. Tuonne nyt ampuu maantien varteen. Mutta jos hiukan keäntää niin sattuuko kohalle.

KOSKELA

Eihän se. Eihän se tänne umpimähkään.

RIITAOJA

(Kauempanan tykin ääni.) Herra vänrikki, sitähan minäkin. Jäniksiä luulee mejän olevan.

KOSKELA

Hätäillen tekemällä ei tule muuta ku kusipäitä mukuloita. Lyijyä ne tottelee niinku kaikki muutkin.

(Tykit. Musiikki loppuu.)

LEHTO

Riitaoja. Saatanan paskiainen.

RIITAOJA

Herra alikersantti...

LEHTO

Mitä siinä irvistelet.

RIITAOJA

Pelottaa herra alikersantti. Se kun vinkuu. Sellasen äänen kun pitää.

LEHTO

Menet tienvarteen ja tuot ajoneuvoista pari patruunalaatikkoa. Ja muista ettet jää sinne vetelehtiin ja piileskeleen.

RIITAOJA

Kyllä herra alikersantti. (menee)

KUORO

Alikersantti Lehto oli pienestä pitäen elänyt yksin. Tyly ja kova luonne ei milloinkaan osoittanut sulamisen merkkejä ja Lehto vihasi Riitaojan pelkoa ja heikkoutta.

LAMMIO

Marssin aikana oli havaittavissa ilmiöitä jotka tullaan kitkemään pois. Sotatilanne ei anna mitään erivapauksia. Puserot pestään purossa, tukat leikataan ja parrat ajetaan. Jos minä huomenna nään epäsiistin miehen niin sille järjestetään jotakin ylimääräistä kotitekoista hauskuutta. Tämä on Suomen armeijan valiojoukko ja joka miehen tulee käyttäytyä tuota mainetta vastaavalla tavalla.

LEHTO

Tuo se jos ilmestyy linjaan nii se kuolee. Jos ei eestä satu niin takaa sattuu.

RIITAOJA

Koatuneita oli tiepuolella Jsp:llä. Hevosia oli mennyt ranatista. Mutta mitä varten yks hoavottunu yhtenä huus: anteeks...anteeks. Sitä huus ja välillä puhuu rumia.

RAHIKAINEN

Mittee rumia?

RIITAOJA

En ilkiä sanoo.

RAHIKAINEN

Jos kuoleva ilkeää nii mikset sie.

RIITAOJA

...Jeesuksen Ristuksen perkele....

RAHIKAINEN

Kaipa tuo varmuuden vuoksi pyytel anteeks molemmilta. Mistä sitä tietää kumman joukkoon sitä joutuu.

LEHTO

Saatanalline ralli päälle vaan. Se on raakaa peliä ku hevoset nai. Siinä tanner jyskää ja aittaa kaatuu. (pikakivääri, Lehto yksin, musiikki: Odottava hiljaisuus)

Perkeleen kierasilmä tähtää alemmas! Kosteaa, pimeä metsä oli hiljainen. Lehto päästi varmistimen kivääristöön ja hiipi haparoiden sypipimeää polunuomaa myöten. Siinä oli niitty ja lato. Hän pysähtyi ja kuunteli. Missä oli toinen joukkue?

(pikakivääri, musiikki loppuu.)

(tilanne palautuu normaaliksi.)

Kohtaus 4.

VANHALA

Saatteko kukaan uskottua että minun on nälkä.

RAHIKAINEN

Mistä tässä ny nälkä ois ku eilen aamulla vasta syötiin.

LEHTO

Menes päästään Määttä pois.

RAHIKAINEN

Joko se on miun...

LEHTO

Jo.

RAHIKAINEN

No senhän tietää. Ilman minuahan se Moskova jää käymättä.

VANHALA

Kuinkas kauan herrat luulee korpisoturin keikkuvan näillä annoksilla.

LAHTINEN

Ei ne luule, ne tietää. Ne on laskeneet kalorit taikka mitä perkeleitä ne on jota siinä syömisessä pitäis olla. Menes valittaan nälkääs niin lyödään semmonen rätinki eteen jossa todistetaan ettei sulla voi olla nälkä.

HIETANEN

Mää en tier semmottist kaloreist yhtikän. Mun suolen vaan sanova et niit on surkkia vähä.

LAHTINEN

Luulekkos sinä herrojen ymmärtävän suolten murinaa. Vallanki ku on oma maha täys.

KOSKELA

Joku liikkuu. Ketjuun.

LAHTINEN

Ruki veer.

(Vanki seisoo kädet ylhäällä.)

LAHTINEN

Tavaritsiä? Onko toisia tavaritsiä. Ponimai. Onko muita.

VANKI

Njet tavarits...

LAHTINEN

Mihin se pannaan.

KOSKELA

Kai se komentopaikalle on vietävä. Kuka lähtee.

LEHTO

Kyllä minä lähden. Laputa tuonnepäin.

(Muut kääntyy. Lehto ampuu vangin. Musiikki: ”vaatimaton kuolema”)

KOSKELA

Mitä se teki.

LEHTO

Kuoli.

KOSKELA

Yrittikö se karkuun.

HIETANEN

Sää ampusi sen takkapäi.

LEHTO

Takaapäin. Parempi se takaa ku edestä.

HIETANEN

Ampuka, ampuka mun puolestan. En mää ol mikkä sotatuomari.

MÄÄTTÄ

Ei tässä ny yhen ryssän takia poraamaan ruveta.

LAHTINEN

Ollaan kentelemanneja vai, kun ei ammuta aseetonta. Herrat koettaa vaan saada tappamiselle jonkinlaisen jalouden leiman. Sota on itessään jo niin jätön asia ettei sitä tarvitte enää sen jätetömmäks tehdä kaikenlaisilla kohteliaisuussäännöillä.

(pikakivääri, Lehto yksin, musiikki: ”Odottava hiljaisuus”)

LEHTO

Alemmas...tähtää alemmas!

Tultuaan ensimmäisen kerran tajuihinsa Lehto ei ensin tiennyt missä oli tai mitä hänelle oli tapahtunut. Rinnanalus oli veressä, selkä tuntui märältä ja lämpimältä. Tuntui kuin joku olisi kierrellyt veistä hänen sisuksissaan. Vähitellen hän älysi että selkäranka oli vioittunut ja jalat halvaantuneet. Ampukaa tänne huudon suuntaan! Rahikainen! (pikakivääri, musiikki loppuu)

(tilanne normaaliks.)

RAHIKAINEN

Työ täällä ryssän ammuitte.

LEHTO

...Eipä tuo ollu ensimmäinen...

RAHIKAINEN

En veikkonen mie niistä rätinkiä piä.

Kohtaus 5.

LÄÄKINTÄMIES 1

He marssivat kohti tykinjyrinää ja kokivat kukin tavallaan mitä tämä teurastus heissä aiheutti.

LÄÄKINTÄMIES 2

Lujat lujittuivat, heikot pehmenivät. Jokaisen oli kyettävä tähän tappotyöhön

LEHTO

Kanna se jalusta perkeleen pinnari...Aikusta miestä saa raahata mukana niinku lasta.

RIITAOJA

Herra alikersantti...En jaksa enää kantaa...

LEHTO

Sinä kannat saatana.

RAHIKAINEN

Piä läpes kiinni. On tässä kantanu joka mies.

LÄÄKINTÄMIES 2

Lehto muuttui yhä synkemmäksi.

LÄÄKINTÄMIES 1

Kuolema lakkasi olemasta moraalinen kysymys.

Kohtaus 6.

LAMMIO

Mitä noissa laatikoissa on. Näyttäkää.

RAHIKAINEN

Ka, keksilöitähän niissä...ja marmelaatii.

LAMMIO

Vastatkaa mistä ne on varastettu.

RAHIKAINEN

Eihän niissä mitä varastamista.

LAMMIO

Älkää selittäkö. Rankaisen alikersantti Lehtoa sekä sotamiehiä Määttä ja Rahikainen kutakin yhden vuorokauden kovennetulla arestilla. Rangaistus muutetaan kahden tunnin asennossa seisomiseksi kiväärivarustuksen ja täyspakkauksen kera. Varastetut elintarvikkeet luovutetaan Mäkilälle pataljoonan varastolle toimitettavaksi. Onko selvä?

LEHTO

Taisi käydä niin että minä en seiso sitä kovennettua.

KOSKELA

Niin, minä en tohon asiaan sinänsä puutu mutta selvintä se on että seisotte.

LEHTO

Minä en jumalauta pelkää tuommosta kekkulia.

KOSKELA

Meinaan, että se on se pienimmän riesan tie.

LEHTO

No voin minä sen pari tuntia seisoo mutta reppuun en pistä mitään.

KOSKELA

No ei se pakkaus siinä mitään meinaa. Mutta tavarat täytyy toimittaa Mäkilälle.

RAHIKAINEN

Eihän myö niitä kaikkia. Se ku ei älynny syynätä paljonko niitä on. Mie niien takia kyttäsin henki kurkussa puol tuntia ja vartiomies oli vähällä ampua. En mie ala kahta tuntia ilimaseks seistä hojottaa.

KOSKELA

No. Kunhan häntä seisotte.

LEHTO

Jos ei Koskela joutus tässä niin pahaan välikäteen niin minä en seisois.

HIETANEN

Te ole siinä juur niinko Kolkatal.

(Lähestyvät pommikoneet...Musiikki: ”Vapaus, kotka”)

MÄÄTTÄ
Pommareita.

RAHIKAINEN
Jos on omia.

HIETANEN
Idäst tuleva. Vai kyl sielt omi voi tul yht hyvi. Ei poja...yks kaks kol nel... Ei jumalaut...
kaheksantoista, meikäläiset ei noin suuris laivueis lennä.

MÄÄTTÄ
It ampuu. Viholline on.

RAHIKAINEN
Kohti tulloo.

HIETANEN
Mennä mettän poja.

LEHTO
Minä en lähde mihinkään. Minä seison kovennettua.

RAHIKAINEN
Ei ny sentään ruveta hulluiks.

LEHTO
Joka pelkää se menköön. Minä en lähde.

MÄÄTTÄ
Jouvan sitä minäki tässä seisomaan.

HIETANEN
Jos te ette lähre nii täsä määki ole. Mut kattoka, pommi irtosiva. Noi tulee meil.

LEHTO
Pysykää paikoillanne. Älkää lähtekö. Paikoillanne.

HIETANEN
Mennä auttama.

LEHTO
Ei kesken pojat, ei kesken, seisotaan vielä.

HIETANEN

Ei jumalaut kyl mää mene.

LEHTO

Seisotaan loppuun. Kyllä sen Hietanen tekee yksinkin mitä siellä on tehtävissä.

MÄÄTTÄ

Taas irtos

LEHTO

Paikoillanne.

RAHIKAINEN

Ny kuoltiin justiin.

LEHTO

Pysykää paikoillanne. Älkää lähtekö. Paikoillanne. (toistaa, huutaa ja karjuu.)

KOSKELA

Vieläkös noikin tuolla seisoo.

HIETANEN

Ne seisova siin koko pommituksen ajan.

LEHTO

Täytyy kestää loppuun asti. Mutta toi saatanan kepuli ei tarvitte muuta ku nyrkin silmäänsä. Ja niin ettei sitä oteta joulukskaan pois. Kerran vaan vähän aattoiltana pyöräytetään.

Kohtaus 7.

LAMMIO

Tunnin kuluttua on komppanian oltava marssivalmiina. Ne joilla ei ole valkoista nenäliinaa, hankkivat palan valkeata paperia. Toimikaa.

RAHIKAINEN

Kusseen jouvuttiin.

LAULU, Kuolemanpelko

Kolmattatuhatta miestä

jonossa pitkin suota

sumun, sateen ja pimeyden keskellä.

Kaukana odottaa viholliskohde.

Keskiyöllä uupumus alkaa voittaa.

Kuuluu ähkinää, kirouksia,

vähän väliä kaatuu joku.

Kiroiluun sekoittuu nyhkytystä.

*Suo purskuu
mies uppoaa
reidenjuuriaan myöten.
Ei tarvita kuria,
ei isänmaata,
ei kunniaa eikä velvollisuudentuntoa.
Noita kaikkia mahtavampi
ruuskii heitä eteenpäin.
Kuolema.*

(Riitaoja kaatuu)

LEHTO

Anna se reppus tänne ja nouse.

RIITAOJA

Minä en jaksa enää...

LEHTO

Anna reppus ku minä sanon ja nouse!

RIITAOJA

Tuossa...

LEHTO

Ylös siitä. Minä antasin mitä tahansa kun ryssä minut päästäs susta. Mutta kun sinä saatana et tule edes niin lähelle tulta...perkele...nouse! (hakkaa)

KOSKELA

Tie edessä. Joka mies valppaana mutta rauhallisena.

LAMMIO

Yhden kiväärin on mentävä. Mikä kivääri lähtee?

LEHTO

Ensimmäinen lähtee.

RAHIKAINEN

Myö tietysti pahimpaan.

LAMMIO

Toinen joukkue ryhmittyy tuon suoniityn laidassa. Sen pohjoiskolkasta kulkee polku tielle. Niityllä pitäsi olla jonkinlainen lato, kaksisataa metriä tästä etuvasempaan. Melko varmasti siellä on jotakin sillä meidät on havaittu jo tullessamme. Onko kysyttävää?

LEHTO

Ei ole. Mutta Riitaojaa minä en ota.

LAMMIO

Riitaojan on täytettävä velvollisuutensa.

RIITAOJA

Jo minä jaksan toas. Äsken voan väsytti...

LAMMIO

Toimikaa.

RAHIKAINEN

Siun helevetin sotahullun pit männä tarjoutummaan. Mää yksin jos miel tekköö.

LEHTO

Kai sinä kuulit käskyn yhtä hyvin ku minäkin. Minä menen vähän edellä. Jos sattuu jotain niin pitääkää puolianne ja yks menköön hakemaan apua.

Lehto lähti. Hetkeksi salpasi hänen henkensä tukahduttava pelko. Miksi siellä ei ammuttu jos kerran oli omia. Mutta kun ajatus paluusta nousi hänen mieleensä, katosi pelko katkeran vihan tieltä. Ei ikinä. Hän oli vihannut ihmisiä siitä saakka kun pula-aikana kantoi työväentalolta ruostuneella astialla ilmaista hernesoppaa ollessaan Tampereella kulkukoirana. Samassa hetkessä hän tunsu nenäänsä pistävän hajun, joka oli tuttu venäläisistä vangeista ja kuuli melkein jaloistaan huudon.

(pikakivääri)

VANHALA

Älä mene Riitaoja. Kuinkas Lehdon kävi?

RAHIKAINEN

Kuinka kävi. Kuuluhan tuo miten parahti. Ei myö jäähä tapettavaks.

VANHALA

Jos se vaan haavottu.

RAHIKAINEN

Itehän tuo käski palata apua hakemaan.

VANHALA

Nii yhden miehen. Lehtooo...

RAHIKAINEN

Elä veikkonen ala mölytä. Johan tuo pitäis uskoa ettei se ole hengissä. Miksi se sitte ois hiljoo.

(Menevät. Pikakivääri, musiikki: Odottava hiljaisuus)

LEHTO

Vajaan kahden metrin päässä kiilsi hänen kiväärinsä lukko. Tuskallinen vaellus edistyi senttimetrin kerrallaan kun hän rapaa kynsien veti halvaantunutta ruumistaan eteenpäin. Kynnet kääntyivät kaksinkerroin ja huulet olivat riekaleina kun hän tuskissaan pureskeli niitä. Päämääränä oli vain tuo kiväärinlukko. Sitä kohti hän ponnisteli ja lopulta hän piteli kiväärinhihnaa kädessään. Hän nosti kiväärinpiippua ja asetti sen suuhunsa. Hampaat narskuen hän puri kylmää ja ruudinmakuista metallia niin kuin peläten että joku vielä riistäisi sen hänen suustaan. Hiljaa hän hivutti kätensä kädensijalle ja sormen liipasimelle. Ilman mitään tilityksiä, ilman pelon hiventäkään hän painoi liipasinta.

(ääni, musiikki loppuu.)

Laukaus pelästytti vihollisen. Pikakivääri papatti pari lipasta, käsikranaatti tömähti tien yli. Sitten oli äänetöntä ja niin oli eräs suomalainen sankaritarina päättynyt.

RIITAOJA

Riitaojan mitta oli täysi. Jos hän saisi patruunalaatikon voisi hän silloin palata toisten luokse. Tuolla rätinän suunnassa olivat omat mutta siellä oli myös Lammio. Ja hän oli pudottanut laatikkonsa juostessaan taaksepäin. Ja Herra Jumala, se Lehdon parahdus. Mikä kauhea voima vallitsi tämän pimeyden keskellä kun se oli saanut tuon raivopäisen jumalankin ääntämään sillä tavoin. Hän lähti hiljaa kävelemään polun päätä kohti. Joka hetki hän odotti tuon kauhean taas tapahtuvan. Sitten kuului Lehdon karmiva valitus ja kiroilu hänen edestään. Kun pikakivääri avasi tulen Riitaoja heittäytyi maahan kykenemättä vastaamaan Lehdon huutoihin. Sitten vallitsi pitkän aikaa hiljaisuus, sama jonka aikana Lehto ryömi kiväärilleen. Kun Lehdon itsemurhalaukauksen provosoima suihku rätisi hänen ympärillään hän alkoi kauhusta vaukkoontuneena juosta tulessa takaisinpäin. (ääni) Luoti sattui takaraivoon, joten hän säästyi tajuamasta loppuaan. (Musiikki: ”Vaattimaton kuolema”)

KUORO

Pimeydestä valkeni vähitellen harmaa, surkea aamu.

(muut ruumiiden luona)

HIETANEN

Lehto oli kuollu vai?

RAHIKAINEN

En tiijä. Ei tuo vastannu ku huuettiin. Elä suotta tuijota.

HIETANEN

Mää vaan ihmettelen tätä kauhiast. Kuis kuollu voi ampu ittiäns. Ei jumalaut mää ole hämmästyny.

RAHIKAINEN

Senku hämmästelet.

LÄÄKÄRI

Jsp:n telтта oli täysi. Jo vuorokauden olivat monet haavoittuneista maanneet odottaen pelastumista. Ja pelon kouristaessa mieltä he katselivat kun lääkintämiehet kantoivat kaatuneiden riviin ne jotka eivät kestäneet. Eikö ne nyt saa sitä maantietä auki.

EEROLA

Eerola oli kaksikymmenvuotias. Suuren kartanon päiväläispoikana hän kuului siihen joukkoon jota alempana ovat vain vaivaishoidokit ja irtolaiset. Raskas työ ja heikko ravinto oli jättänyt selvät jäljet. Tällä nuorukaisella oli ollut muuan tavoite jota kohti hän oli pyrkinyt. Hän olisi halunnut saada hankittua uuden ja alunperin häntä itseään varten tehdyn puvun sekä polkupyörän. Nuo molemmat kuuluivat kyläyhteisössä täyden miehen varusteisiin. Puku ja polkupyörä. Aamulla hän panisi puvun ylleen porstuanperäkamarissa ja tulisi sitten tuvan puolelle valmiiksi pukeutuneena. Äiti nostelisi takkia olkapäistä ja olisi hiljaisessa mielessään oikein ylpeä. Isäkin katsoisi ja sanoisi jotain hyväksyvää. Hän hyppäisi pyöränsä selkään ja lähtisi polkemaan kylän läpi kartanon pellolle töihin. Voimansa ja reippautensa tunnossa hän polkisi paidanhihat käärittyinä niin että ruskeat, lihaksikkaat käsivarret olisivat kyläläisten nähtävissä. Kartanon väenpihaan tullessaan hän laskisi vauhdin loppuun toisella polkimella seisten, ohjaten taitavasti pyöränsä seinustalle johon vauhtikin sopivasti päättyisi. (Musiikki loppuu.)

PASTORI

Pastori katseli miten noita haaveita elätellyt elämä vähitellen riutui. Aamen.

PASTORI

Yön aikana vihollinen vetäytyi metsien kautta ja autot viimein saapuivat. Valitus ja voihe hävisi korpikuusikon hiljaiseen kätköön. Kuolleet eivät enää kyenneet kertomaan tuskastaan. Heidän kärsimyksensä oli yksin heidän. Kaiken muun he olivat saaneet luovuttaa, mutta kärsimyksensä he saivat pitää itse. Se ei kelvannut kenellekään.

KUORO

Siellä missä jalkapohjat eivät olleet rakoilla ja missä kantoremmit eivät hiertäneet solisluuta, siellä oli riemu korkeimmillaan: Suomi marssi eteenpäin.

Kohtaus 8.

VANHALA

Mitä löysit?

RAHIKAINEN

Sokeria. Nyrkin kokosia kimpaleita.

HIETANEN

An vähä.

RAHIKAINEN

Anna, anna. Mie jos mitä löyvän ja hankin nii kohta on koko rykmentti kimpussa.

HIETANEN

Jumalaut...

KOSKELA

Mistä on kysymys.

HIETANEN

Säkki täys sokeria. Eik anna ku omal ryhmäl.

KOSKELA

Ei niitä passaa kenenkään omia. Mutta pidetään suut kiinni ja syödään ne vähin äänin. Ne on kumminki tasattava koko joukkueen kesken.

RAHIKAINEN

Miun puolesta sitte...

KARILUOTO

Vänrikki Kariluoto katseli ohikulkevia joukkoja. Hän tiesi että läpimurto oli tapahtunut ja nyt valmistauduttiin etenemään kohti Itä-Karjalaa. Ja tällä hetkellä eräs asia sai varmennuksensa. Suur-Suomen armeijan kapteenina hänet vihitään.

JALMARI LAHTI

Souvari Jalmari Lahti asteli pitkin tietä. Ojaurakka kotona oli jäänyt kesken. Kantalan äijä oli kyllä luvannu selvittää rahat muijalle, mutta ihme se olis jos se laskis oikean summan. Millähän ne saa tehtyä heinän ojista? Olis edes pojista apua, mutta minkä niistä mukuloista on. Vanhin poika oli jo sotaväessä. Oli jääkäri ja polki pyöräänsä juuri näillä main kohti Laatokkaa. Todellisuudessa poika oli kaksi tuntia takaperin lakannut olemasta jääkäri ja polkupyöräkin oli tuhannen kiemurassa. Jallu huomasi ympärillään perässä marssivan joukkueen miehiä ja koetti parantaa tahtia. Jallu tunsu miten vanha selkävika alkoi vaivata.

KOSKELA

Pojat. Vanha raja.

HIETANEN

Nyt juur, täl hetkel Hietasen poika astus ulkomail.

VANHALA

Venäjäällä ollaan pojat.

LAHTINEN

Ja tähän loppu sitte meitin oikeutemme. Tästä lähtien sitä ollaan rosvoretkellä.

HIETANEN

Jaa-a poja. Me ole sit marssinu läpi Karjalan laulumaitte. Eiks täälpäin ollu semmotti vanhoi äiji ja ämmi ku lauleskeli runoi ja itkuvirssi. Kui voi porat laulaes.

LAHTINEN

Kyllä olis syytä laulaa meitinki pari itkuvirttä tässä. Meinaan minä luulen että se rupee ny vasta paneen hanttiin. Se aatteli että ottakaa ny sitte se Karjala ku sitä aina poraatte ja anto niinku suosiosta. Tuolla puhuvat että kolme viikkoa tää vaan kestää ja sitte päästään heinään. Herrat panneet semmosen huhun liikkeelle. Suur-Suomee sitä tehdään. Päät on lämpösenä niin että sahanpuru höyryää.

RAHIKAINEN

Vaan piesisköhän tuota naapurin tyttöä koittaaan... Minkälainen sillä lie se lintunen. Ne kun täällä Venäjällä on kaikki epäkohat korjanneet niin jokohan ne on saaneet tavaran sijaansa ylemmäs. Se tässä ois niitä tärkeimpiä uutistuksia.

PASTORIN LAULU : Sotamarssi

*Urhoollinen Suomen mies!
Rinta rinnan kuin talvisodassa,
sen raskaissa taistoissa,
käy taisteluun Suomen kansa
puolesta vapautensa.
Urhoollinen Suomen mies!
Saatanan kätyrit me lyömme
kotimaan on uljas työmmä
apunamme suuri jumala
ja mahtava Saksan armeija.*

LAHTINEN

Mahtava on suuruudenhulluuden voima. Uraaliin vaan niin että nuppi tutisee.

Kohtaus 9.

RAHIKAINEN

Tuol oli pojat pesula järven rannalla. Naisil. Yhen kyttyrän mie teurastin keskellä päivää pusikossa. Hätäne tuo oli peliin. Nii ruma oli ettei ollu liikaa pyrkijöitä. Mitä sitä siinä valikoimaan, mie otin ku sain.

VANHALA

Valehtelet.

RAHIKAINEN

Tiijäkkös sie mitkä ne nämä on. Haistahan...Tuo kohta sitä on ollu lähellä maliman nappaa. Silittää oikein pittää sitä. Siinä on etten tuohon pusua pistä. Voi voi sitä...silu silu kissua...

HIETANEN

Pan helvetti ne housut ja piä suus kii.

KOSKELA

Se törmää Syvärillä. Ovat kuulemma ylittänee joen.

LAHTINEN

Siellä tapellaan kohta niin ku ei vielä koskaan ole tapeltu.

NAINEN 1

Nyt, kun Karjalan kahleet murtuvat ja koittaa Suomen uusi huomen, niin surussannekin kuulkaa taistelun keskeltä poikanne ylpeä laulu.

NAINEN 2

Korkeammalle kohoaa se, minkä takia hänen ja meidän muiden on mentävä.

LAHTINEN

Perkele. Tulis kuula ja tappas. Ja kunnanpösö istuu keinutuolissansa ja laskee viljantrokausrahoja. Jos jostakin tulis vielä semmone ihminen jonka päätä ei olis ihan kokonansa tällä koohotuksella sekoitettu, niin sanon minä että se ihmettelis. Ku isot miehet vetelee tämmöstä perkeleen kelkkaa pitkin mettiä eestaas. Vois se ny jotain tosta rautakankesta ja lapiosta kysyä. Menettekö te maantietä tekeen taikka talonperustuksia kaivaan? E...hei mitään talonperustuksia. Niillä täytyy juveta ittensä maan sisään ettei tapeta. Mutta tota saatanan pruuuttaa se ihmettelis. Mitä sillä tehään? No, sillä tapetaan ihmisiä. Ihmisiä? Onko ne rikollisia vai miks niitä tapetaan? Ei ne ainakaan mun tietääkseni kenellekään oo paha tehneet. Mutta tää on sotaa. Ekkös sää siitä tiedä? Isot herrat tarttee kunnia ja rahaa ja niitten huorat jalokiviä ja turkiksia. Sitä vasten täällä ihmisiä tapetaan. Ja että papit saa paremmin pidettyä ihmisiä kapitalistin kurissa. Saa ammuttaa jos ei tottele. Luetaan lappu että jolles puolusta mun maitani ja rahapussiani nii saunanseinälle vaan.

Ai jumalauta että kyllä puheita keksitään. Koto, uskonto ja isänmaa. Kotoo mulla ei oo, huoneet on yhtiön. Kirkosta minä oo eronnu ja isänmaata mulla ei oo niin tilkkuakaan. Toi valistusupseerinkoo puhu että tars vanhempia puolustaa. Ei mulla oo elossa ku äiti ja jos ryssä semmosen vanhan ämmänkropsan luulee tarvittevensa nii vieköön perkele. Jos minä määräisin niin mielisairaalaan panisin kaikki lapualaiset ja sotaherrat.

Kohtaus 10.

LAHTINEN

No vedä ny saatana sinäki. Eihän sulla oo ees hiki.

MÄÄTTÄ

En määh tässä mitään hikee koitakkaan. Sitä vaan että pulkka liikkuu.

VÄNRIKKI

Jos se tulee niin antakaa soida torven täydeltä.

LAHTINEN

Tottakai. Sunkaan tässä kukaan rupee sormi suussa tappamistansa vartoomaan.

VÄNRIKKI

Suoraan edessä. (Musiikki: ”Odottava hiljaisuus”.)

RAHIKAINEN

Mitä siellä on.

LAHTINEN

Mitäs itte luulisit. Ketäs siellä mahtas olla. Sieltei tule pojat yks komppania. On lähetettävä lähetti apua pyytään. Ja sanottava heti kärkeen ettei täällä riitä taas joku puoliks tapettu ryhmä.

VÄNRIKKI

Apua kiellettiin pyytämästä koska sitä ei ole antaa.

LAHTINEN

Jaa. Se on sitte eri asia. Nyt otti ohrakyrsä. Nahkurin orsilla tavataan. Nyt tapellaan sitte kodon ja uskonnon puolesta.

MÄÄTTÄ

Minä otan jalustan.

LAHTINEN

Me ammumme Määtän kanssa kookoolla. Te paahdatte torrakoillanne. Tähtäätte mahaan, se vie miehen aina pelistä pois. Ku kerran laukasee nii siinä on oltava tappamisen meininki.

(huuto)

-Pk.tänne. Pk.tänne.

Musiikki : ”tappelu”

RAHIKAINEN

Juoksevat. Lähetää myöki.

LAHTINEN

Ette ennenku toisetkaan.

VÄNRIKKI

Takasin. Kuka saatana on antanu luvan perääntyä.

-Saartavat...vasemmalta...

-Pojat, älkää jättäkö. Älkää hyvät pojat.

MÄÄTTÄ

Rojut ahkiosta ja mies siihen.

LAHTINEN

Määttä veti ahkion haavoittuneen luo. Lahtinen nousi polvilleen ja tarttui konekivääriin. Luodit pölyttivät lunta Lahtisen ympärillä.

VÄNRIKKI

Lahtinen. Jättäkää konekivääri ja tulkaa.

LAHTINEN

Lahtinen tempaisi yhdellä heilautuksella yhdistetyn konekiväärin olalleen ja alkoi kyyryssä juosta heitä kohti.

MÄÄTTÄ

Lahtinen.

(ääni. Musiikki feidaantuu.)

VÄNRIKKI

Saatanan lampaat. Juostaan kieli vyön alla ja jätetään haavottuneet.

HIETANEN

Mis Lahtine ja konekiväär on.

MÄÄTTÄ

Sinnehän ne jäivät. Rinnakkain.

Kohtaus 11.

LAMPINEN

Lampinen tarpoi hiljaisena hangessa. Kuu valaisi hämärtynyttä metsää. Aukkopaikat kimmelsivät kirkkaina mutta ryteiköstä kurkisteli uhkaava ja salaperäinen hämähä. Lampisen kurkkuun nousi pala kun hän näki miksi Rokka yhtäkkiä pysähtyi ja nosti kätensä merkiksi.

ROKKA

Ai perkele mikä juon. Mie koko ajan tunsin jot täs ei ole kaik sellasta milt se näyttää.

LAMPINEN

Edessä oli suoaukio ja sitä myöten tarpoi heitä kohti lumipukuista miestä kymmenkaupalla tiheässä parijonossa.

ROKKA

Siin hyö taapertaat nii peräjälkee. Ai työ perkeleet, työ ette tiijä mikä uottaa. Koht sie saat nähä mite herra kutsuu omiaan. (menee yleisöön) Upseer ies. Millo häne pään varjo sattuu tuon piene kuusen närree kohal, nii sillo hänel tullookii noutaja. Nii mie olen päättänt häne kohastaa. (valitsee uhrin, tähtää) Jos hyö mitä syntilöitä ovat tehneet nii anna sie taivaan äijä heil anteeks. Mut piä kiirettä. Niit rupiaa tulemaa justii.

LAMPINEN

Edessä olevan upseerin pitkä varjo lähenei närettä. Hän ei koskaan saanut tietää mitä tapahtui. Hän näki vain pimeän metsänreunan, kuutamossa kimaltavan lumen ja oman varjonsa jonka pää juuri sattui näreen kohdalle.

(laukaus. EHKÄ JOKIN ÄÄNIMATTO alkaa tästä. Hiljaisuuden ääni.)

ROKKA

Ja sitämukkaa rupiaa saamaa muut. (valitsee seuraavan, tähtää)

LAMPINEN

Kuului huutoja. Jotkut syöksähtelivät juosten pakoon. Toiset koettivat kahlata hangessa kohti metsänreunaa.

(laukaus)

ROKKA

Yhe sekunnin etumatka riittää. Se on tään puolustussovan ratekia.

LAMPINEN

Jälleen oli hangella yksi liikkumaton möhkäle lisää. Toiset koettivat kaivautua lumeen ja vastata tuleen.

ROKKA

Sie elä ukko ojentele minnuu kohe.

(laukaus)

Noin

(laukaus)

Noin. Ny onkii kaik maailman miehet lähteneet asseihe kera juoksentelemaa ympär metsii ja vainioit.

LAMPINEN

Lampinen katsoi tyrmistyneenä tuota kamalaa teurastamista. Vapisevin käsin hän repi auki pahvipakkauksia täyttäen Rokan tyhjentämiä rumpulippaita.

ROKKA

Sovat loppuut sotimal. Toispäivän mie sain majurin. Hittook hääki tul kyttäilemmää. Laatat ottiit ens komppanian pojat. Uuven talon hintaa mie...

(ääni keskeyttää. Rokka pysähtyy.)

LAMPINEN

Rokan pää nojasi velttona konepistoolin perään ja tukanrajasta valui punainen verijuova alas poskelle. Jäätyään yksin Lampinen menetti kokonaan itsehillintänsä. Milloin hyvänsä heidät voitaisiin kiertää. Henki kauhusta salpautuneena hän kuvitteli miten vihollinen juuri nyt on hänen selkensä takana ja ampuu sarjan häneen. (nousee ylös, Rokan käsi pysäyttää)

ROKKA

Mihi sie määät.

LAMPINEN

Een...en mihinkään.

ROKKA

Käy paikalleis sitt. Lippaat tyhjenee. Tuo perkelehä se ol, tuon närreen takan. Sie hitto ammuit miul jakkauksen. Siit hyväst mie sahhaan teilt koko porukalt puol päätä pois.

(jumalaton laukaus)

LAMPINEN

Liike suolla hiljeni. Yhä kirkastuva kuutamoinen valaisi suolla makaavat ruumiit. Joskus kuului hiljaista valitusta ja heti sen perään nakutti Rokan konepistooli kuivasti ja lyhyesti.

ROKKA

Tämä ei kuule oo mikkää pyhäkoulu.

LAMPINEN

En tiedä mutta saatana olet mieheks.

ROKKA

Täs sovas mie en ossaa pelätä. Tämä on leikkisottaa Taipaleen rinnal. Siel myö pakkases maattii ruumihe seas ja miehet tulliit hulluiks. Sellasthaa se ol... Hittoko mie sain hyvät huovikkaat päiväl tuol huoltotiel. Jaloist ei vaan tahtont lähtee. Nii olliit jo jäykistynneet. Saa nähä onk noil kaikil huovikkaita. Jos on, nii huomen mie kengitän koko joukkuveen.

LAMPINEN

Rokka oli tyhjentänyt seitsemäntoista rumpulipasta. Suolta löytyi viisikymmentäkaksi kaatunutta.

Kohtaus 12.

RAHIKAINEN

Oli jo elokuu. Kesä alkoi olla raskaana kaikesta siitä minkä aurinko oli hedelmöittänyt.

HIETANEN

Viimeisinä iltoina jotka he levossa viettivät, saivat he ihailta suurenmoisia kuutamoina. Sellaisina iltoina kirjoitettiin paljon lapsellisia kirjeitä.

KOSKELA

Epämääräinen aavistus tulevaisuudesta vaati miehiä kirjoittamaan. Kuutamossa tölhöilevän leirivartiomiehen mielikuvissa näkyi nainen. Usein aivan alastomana.

RAHIKAINEN

Ei pojat luovuteta kirjoituslehtiötä. Tytöt ne lakkaa antamasta jos ei lemmestä lurita.

SOTILAS 1.

Keskitykset jymisivät, konetuliaseet rätsivät. Miehet kuolivat kukin tavallaan.

SOTILAS 2.

Toiset kuolivat valittaen ja rukoillen, toiset kiroillen ja hampaitaan kiristellen.

SOTILAS 3.

He valtasivat kyliä joista asukkaat oli evakuoitu.

SOTILAS 4.

Kilometri kilometriltä ostettiin noiden miesten hinnalla maantietä joka kuraisena ja mutkaisena johti Petroskoihin.

LAULU, Petroskoi

Petroskoi, Petroskoi!

Edessämme kultainen kaupunki.

Sitä kohti käy tiemme vaivoin ja kärsimyksin.

Sitä kohti me vaellamme.

Sieluin ja vaattein riekaleisin,

siihen me aina uskomme.

Jo siintää Petroskoi.

Petroskoi, Petroskoi!

Toiveidemme uljas kaupunki.

Jossakin tuolla edessäpäin on Petroskoi.

Taivas on pilveton ja sinisen kuulakas.

Sinne kohta me saavumme.

Syksyinen aamu on kaunis ja kirkas.

Sille annamme sielumme.

Jo siintää Petroskoi.

Kohtaus 13.

VIIRILÄ

Petrosavoski täällä köllöttelee isänmaan aamunkoitteessa. Savu nousee. Siellä vinski poika jo ryöstää täyttä päätä.

LAUTSALO

Vienanlahdesta Laatokkaan me piirrämme miekalla rajan... Hellurei, mitä porukkaa. Esitelkää itsenne. Minä olen kapteeni Usko Antero Lautsalo...

LAMMIO

Miehet, viekää kapteeninne nukkumaan.

SOTAMIES 2

Me helvettiin, me ollaan kapteenin komennossa ja sillo ei lutit määräile.

LAUTSALO

Luutnantti! Minä kysyn...olen kapteeni Usko Antero Lautsalo...minä, joka jo talvisodassa sain lempinimen Jumalan myrsky...minä kysyn teiltä millä oikeudella te komentelette minun miehiäni...

LAMMIO

Katson oikeudekseni huomauttaa miehille jos he käyttäytyvät sopimattomasti.

LAUTSALO

Minä komennan...meillä on puoli ämpärillistä pirtua vielä. Me olemme vallanneet Petroskoin...

KARILUOTO

Kariluoto ajatteli Sirkkaa. Hän näki mielessään tämän kauniit kasvot, hentoiset hartiat ja poven jota hän oli joskus vahingossa koskettanut. Koska ne antavat lomiam? Kotiin, Petroskoin valtaajana. Kuinka monta kertaa hän oli jo lapsena kuullut isänsä ja tämän tuttavien puhuvan Itä-Karjalasta. Heimokansasta joka huokasi vieraan ikeen alla ja jonka vapauttaminen oli Suomen kansan tehtävä. Sitä oli ajateltava syödessä ja työtä tehdessä. Sitä oli ajateltava nukkumaan käytäessä ja yöllä siitä oli nähtävä unta. Nyt se on tapahtunut. Petroskoi peittyi ensimmäiseen yöhönsä suomalaisena kaupunkina.

Kohtaus 14.

(Rahikainen kaivaa repusta ikoneja)

RAHIKAINEN

Vallattu kaupunki oli kuin tehty Rahikaista varten. Hän pelasi kuin suurliikemies. Hän tunsu jo kaikki ne naiset jotka olivat valmiit vaihtamaan itsensä leipään. Oman

seistemäntöistavuotiaan lempivaimonsa äidin hän myi kahdesta tupakka-askista eräälle eläinlääkintäkomppanian miehelle.

(sotilaspappi tulee)

RAHIKAINEN

Jos sie sitte toimitat jauhon ja sokerin tänne nii mie haen. Ja näitä löytyy enemmänki.

PAPPI

Selvä. Sovitaan huomiseksi.

RAHIKAINEN

Ja onhan sitä muutakkii. Mie kyllä toimitan. Naisii tarkotan. Enkä mie paljo välitystä. Ummikko tuo on, mutta eihän siinä kieltä tarvii. Ja rinnat sillä on ennennäkemättömät. Niin on ku kaks pientä porsasta takapuol pystyssä.

PAPPI

No katsotaan nyt, katsotaan nyt... (menee)

RAHIKAINEN

Mokoma hyypiö mitä keräilee. Noilla ny ei ole pennin arvoa.

(Kotilainen ja adjutantti tulevat)

ADJUTANTTI

Toisen pataljoonan haavoittuneet kuljetetaan kenttäsairaalaan niin pian kuin mahdollista. Mutta saira-auto pääsi paikalle vasta nyt.

RAILI KOTILAINEN

Kyllä sota on kauheata.

Lotta Raili Kotilainen muisti että hän oli nainen ja se ikään kuin vaati tekemään tuon huomautuksen. Tosiassa hän oli ikionnellinen. Hänen mielenkiintonsa oli suuntautunut vieressä kulkevaan adjutanttiin. Oliko tämä nyt se oikea? Se Raili Kotilaisen toiveuni joka oli saanut hänet ryhtymään rintamalotaksi.

RAHIKAINEN

Mittee se tyttö ny Rahikaiselle myis ku erotaan ja ikävään jäähään.

RAILI KOTILAINEN

Tänä iltana myydään rinkeleitä niin paljon kuin riittää. Kanttiini myydään tyhjäksi.

RAHIKAINEN

No nii. Sota siitä tulee. Tokko myö tuon tytön kauniita silmiä ennää saahaan katella millonkaa...

LAMMIO

Tehkäähän kauppanne että muutkin saavat.

RAILI KOTILAINEN

Toki oli selvä ero karjalaisen sotamiehen ja helsinkiläisen luutnantin välillä. Ja kun he kanttiinin sulkemisen jälkeen kävelivät yhdessä kohti majapaikkaa, oli viisi luokkaa yhteiskoulua käyneen maalaispuhelinkeskuksen hoitajan isänmaallisuus täyttynyt sankarilottamyytistä ja saanut Raili Kotilaisen haaveilemaan siitä Suuresta Suomesta joka nyt oli toteutunut. Kaukana hämmöttivät Äänisen niemet siniharmaana utuna. Kaupungin nimi oli jo muutettu Äänislinnaksi ja Leninin patsaan tilalle asetettu suomalainen kenttätykki. Katua pitkin kulki suomalaisten opiskelijaneitosten puhdistusosasto. Ja heleät naisäänet lauloivat: ryssä ei kauan Suomessa haise.

LAULU, Ryssä ei kauan Suomessa haise.

LAMMIO

Niin, neiti Kotilainen. Tässä lepää Suomen uusi kaupunki.

VIIRILÄN LAULU, Kuksinaataa

Pojat saatana. Petroskoi on vallattu ja tähän loppuu meitin sotamme. (Viirilä juoksee Naisen perässä.) Maatuska, maatuska...ruski maatuska... Kuksinaataa, vinski kuksinaataa. Liepuska, vinski liepuska. Ruski maatuska. Hjuva bessu...kuksinaataa...

VÄLIAIKA

2. NÄYTÖS

Kohtaus 15.

LAMMIO

Komppania valmistautuu lähtöön. Autot saapuvat tunnin kuluttua. Pitäkää kiirettä.

HIETANEN

Ei perkele...

VIIRILÄ

Ei lähetä.

RAHIKAINEN

Perkele myö ollaan osamme tehty. Myö ei lähetä minnekään.

LAMMIO

Minä olen toista mieltä. Joka ei tunnin kuluttua ole lähtövalmiina tietäköön että hänen asiansa saa loppuselvityksen sota-oikeudessa.

RAHIKAINEN

Perkele myö ei lähetä sittenkään.

VIIRILÄ

Antaa tulla vaan. Lunta tupaan ja jäitä porstuaan.

HIETANEN

Herrat voi lähte. Lottiens kans.

LAMMIO

Minä sanon viimeisen kerran. Valmistautukaa. Joka ei tottele muistakoon että siitä määrätty ankarin rangaistus on kuolemantuomio.

VIIRILÄ

Perkele se oma luoti sen kipeempää tee ku ryssänkään

RAHIKAINEN

Koskela komppanianpäälliköks. Sitte lähetään.

LAMMIO

Tämä ei ole mikään punakaarti jossa komppanianpäälliköt valitaan huutoäänestyksellä.

KORPELA

Hommat mulle heti siirron. Minä muutan toiseen porukkaan.

LAMMIO

Mihinkä ihmeelliseen toiseen porukkaan.

KORPELA

Saatana minä meen vaikka maailman perseeseen ku mä vaan pääsen susta eroon.

LAULU, Naisen ääni

He astuivat käskystä ulos.

Ulos saunan ovesta, lukitusta.

He seisoivat äänetönnä, odottaen

ja näkivät hämärän, kolean talviaamun.

Sotapoliisit, luutnantti ja suuri sotatuomari,

joka tuomion julisti siksi,

koska poistuivat vartiopaikalta,

eivätkä suostuneet palaamaan,

heidät tuomittiin ammuttaviksi.

Vanhempi miehistä värisi hiljaa

vilusta, ja vikisten pelosta.

Nuorempi tunsi silkkaa vihaa.

Omat olivat muutuneet vihollisiksi.

*Nyt riistivät heiltä elämän. Kuka oli tuomari, kuka oli tuomittu?
Vielä eilen hän oli nuori mies joka kieltäytynyt tottelemasta.
Yö kuoleman seurassa oli kasvattanut aikuiseksi.
Katse tuijotti kiväärinpiippuihin, kertoi sielusta,
jota heidän tuomitsijansa, eivät milloinkaan ymmärtäneet.
Sokeina he jatkaisivat toimiaan, sokeina elämää kohtaan.
Huomio. Tähdätkää.*

SARASTIE

Tämä tuomio on pantu täytäntöön sen vuoksi että niskoittelijat näkisivät ettei armeijalla ole varaa leikinlaskuun.

NAINEN 1

Ihanteellisinkin sotamies tajusi ettei ihannetta enää ollut.

NAINEN 2

Se oli häväissyt itsensä murhalla. Oman sotilaan ampuminen oli rikosta pahempi.

NAINEN 1

Armeija eteni menestyksen siivittämänä ja kansa riemuitsi sen voitoista. Vain leskien ja orpojen suru heitti varjonsa tähän riemuun, mutta nauha rintaan ja taputus olkapäälle. Olette antaneet kalleimman uhrin maallemme.

Kohtaus 16.

ASUMANIEMI

No ni. Mis tääl niitä ryssiä on et saa ruveta tappaan.

ROKKA

Mäne yli siit sillast. Et sie helvetin nulikka uso.

ASUMANIEMI

Perkeleen paskahousut päästää suoraan aseisiin. Mä hoitelen sen yksin.

ROKKA

Hittook se toimittaa yks mies.

ASUMANIEMI

Hei mä osasin. Kundit tänne. Näittekö kaikki. Mä osasin...tuolla pensaani juurella. (ääni)
Se on vasemmalla...sydän on vasemmalla puolella...

ROKKA

Koko touhu on mänt hitoil. Miehet ei tiijä mitä tulloo ja koht hyö ei enää välitä kuka täs voittaa. Komentokorsuloihe rakennellaan hienoi takkoi. Sit hyö kilpaileet kenel hienoin on. Mie olen alkant aavistella, jotta täst ei tule mittää.

HONKAJOKI

Onko tämä herra luutnantti Koskelan korsu?

KOSKELA

On.

HONKAJOKI

Herra luutnantti, kärsiskö puhutella?

HONKAJOKI

Herra luutnantti. Sotamies Honkajoki A, A ykkönen. Ensimmäinen A tarkoittaa etunimeä Aarne, toinen A ja ykkönen tarkoittaa kuntoisuusluokkaa, ilmoittautuu täten täydennysmiehenä herra luutnantin joukkueeseen. Palvellut aikaisemmin viidennenkymmenennen jalkaväkirykmentin toisessa konekiväärikomppaniassa, haavoituttuaan ollut sotasairaalassa josta HTK:n kautta komennettu tänne, ja ilmoittautuu täten uudelleen sotilastehtäviin, vakaasti päättäneenä uhrautua kansansa vapauden hyväksi.

KOSKELA

Mikäs tämän toisen kaverin nimi sitte on?

HAUHIA

Hauhia. Hauhia herra luutnantti.

KOSKELA

No niin. Kyllä se siitä lutviutuu. Ja me emme täällä ole pitäneet tapana herroitella.

HAUHIA

Selvä on herra luutnantti.

KOSKELA

Rokka ota poika kaveriks ja näytä kaikki.

ROKKA

No nii. Tuu niin issäis opettaa siut sotimaa.

KOSKELA

Mistäs päin sitä kotosi ollaan?

HONKAJOKI

Herra luutnantti. Äitini synnytti minut Lauttakylässä, mutta minun ollessani vielä sylilapsi muuttivat vanhempani Hämeenlinnaan jossa olen varttunut nuorukaiseksi. Minussa on nimittäin aimo annos tutkijaa ja löytöretkeilijää.

HIETANEN

Mitä sää sit ole tyäkses tehny?

HONKAJOKI

Herra kersantti. Harjoittamani elinkeino on ollut metsätalous. Tarkemmin sanottuna käpyjen keräily. Oikeastaan olen tiedemies. Harrastan keksintöjä ja lähin tavoitteeni tällä hetkellä on ikiliikkuja.

HIETANEN

Ek sää tie et ei semmost voi keksi kukka.

HONKAJOKI

Niin. Olen syvästi tietoinen tähän keksintöön liittyvistä vaikeuksista mutta en anna sen lannistaa mieltäni. Kaikki muu asiassa on ratkaistua mutta en ole voinut eliminoida kitkan ja taivaankappaleiden vetovoiman vaikutusta. Näissä oloissa täytyy keksiä jokin muu ratkaisu. Jaha. Ehkä lepään hetkisen.

Kohtaus 17

(Rokka ja Hauhia ampumahaudassa, kamerat?)

ROKKA

Ja nyt paina päähä ast tämä: elä millokaa nosta päätä hauvast.

HAUHIA

Juu juu...

ROKKA

Juu juu, et sie huomaa jot hää justii näkköö siut. Mie en lase leikkii. Joka sana on asjaa täys. Kesäiltaha tää on mut elä käy uneksimmaa. Jos hyö tulloot nii ammu rauhas ja tarkkaa. Het alkuun ko saat joitakii nurin ni jo alkaa hiljetä muijen vauhti.

HAUHIA

Minkälaista se on ampua ihmistä.

ROKKA

En mie tiijä. Mie en ole ampunt ko vihollissii.

(tykit)

(Honkajoki ja Määttä ampumahaudan reunoilla)

HONKAJOKI

Olen kyllä aikaisemman sotilasurani aikana tottunut näihin vartiotehtäviin. Mutta onko korpraali Määttä kuullut eräästä onnettomasta vartiomiehestä?

MÄÄTTÄ

Vaan ainahan niistä.

HONKAJOKI

Minä tarkoitin Suomen Yleisradion vartiomiestä. Eikö korpraali ole kuullut hänen valitustaan. Minulle tulee aina sanomattoman paha olo kun kuulen hänen radiossa haikealla äänellä valittavan: mä vartiossa seison näin yössä yksinään. Minä en käsitä miten on luvallista pitää yhtä miestä jatkuvasti vartiossa. Vaihtoa ei kuulu. Todella järkyttävä tapaus.

MÄÄTTÄ

Vaan meillä sitä ei ole radiota.

HONKAJOKI

Erittäin hyvä. Se säästää minut monelta tuskalliselta hetkeltä.

HAUHIA (yksin, yleisölle)

Meillon saatanan vaarallinen tukikohta. Ei yhtään parane nostaa nuppia. Oisin minä kyllä menny heti yksin vartioon, mutta ei ne päästäny. Meillon saatanan komee konekivääri. Rokan poika vähä puheli että se ottaa mut kaverikseen jos joskus lähtee partioon. Mutta ei mar. Tulkaa käymään meillä neljältä ku mä pääsen vartiosta. Ottakaa sokeria mukaan, keitetään korviketta. Muistakaa tulla.

KOSKELA (tulee)

Saat nyt sitte mennä yksin.

HAUHIA

Kyllä minä pärjään.

KOSKELA

En minä sitä epäile. Älä nosta päätäs. Kato vaan peilillä. Muista!

KOSKELA

Ei se sitte parane. Kyllä se mies evästetty on.

(Hauhia kirjottaa ampuhaudassa, lopettaa ja katsoo kameraan.)

HAUHIA

Hauhia näki pesäkkeiden piirtyvän savuista iltapäivätaivasta vasten. Kaikki näytti nukuttavan hiljaiselta ja rauhalliselta. Konekivääri oli mykkä ja hiljainen. Hän ei nähnyt jännityksen luonnottomaksi vääristämiä kasvoja sen takana, ei kuullut hätäisiä huutoja eikä Kaukosen voihkausta kun tämä oli kuollut ja lyönyt kasvonsa noihin samoihin käsikahvoihin. Hän ei tiennyt mitään sateisesta ja pimeästä syysyöstä, jolloin se oli lojunut kuraisella polulla, samalla jolle Lehto ja Riitaoja olivat kuolleet.

Nähdessään kypärän liikkuvan vihollispesäkkeen vieressä hän tempaisi sirpalesuojasta Ukko-Pekan. Mielessä risteili kiihkeä metsästyshalu ja pelko tottelemattomuudesta. Hän asetti katajanoksan pesäkkeen aukolle, nosti varovasti päätään ja kädet kiihkosta vapisten koetti ottaa kypärän jyvälle.

(ääni) Hän ehti tajuta ankaran iskun päässään, silmissä leimahti kipunoita ja hän humautti tiedottomuuteen vierähtäen ampumahaudan pohjalle.

ROKKA

Voi tuo hiton nulikka minkä tek. Ja mie neljä tuntii hänel just sitä selitin.

KOSKELA (lukee Hauhia kirjettä)

Täällä jossakin. Hyvä kotiväki. Minä olen nyt etulinjassa. Tällä on aika rytinää. Tultiin eilenillalla kavereiden kanssa ja nyt olen vartiossa. Tässä makaa ruumiita ympärillä. Ne suolattiin siihen hiljakkoin mutta nyt ne on jo matoina...

HAUHIA (nousee ja jatkaa)

Pankaa lihaan paljon suolaa kun lähetätte. Paketit viipyvät kauan. Tuohon naapuritukikohtaan alkoi juuri tulla rumputulita. Me joudutaan sinne pian, mutta älkää huoliko, minä selviän kyllä...

ROKKA

Usot sie jot myö hävitää tää sota.

KOSKELA

Nii. Saattaa olla. (menee)

Kohtaus 18.

(Tarkastava eversti taustalla)

EVERSTI

Mitä te teette.

ROKKA

Mie kaiverran lampunjalkaa. Et sie nää.

EVERSTI

Ettekö te käsitätte että te olette vartiomies.

ROKKA

Kylhä mie tuon käsitätte. Nääthän siekii ilman kyselemättä jot mie oon vartiomies ko mie yhtenäen kattelen periskooppiin.

EVERSTI

Kuulette tästä vielä.

KOSKELA

Rokka. Lammiolta käsky sulle ryhmines puhdistaa komentopaikan ympäristö ja koristaa korsupolkujen reunat pyöreillä kivillä.

ROKKA

Jos kuka männöö se männöö. Mie en lähe.

LAMMIO

Kuulkaapas Rokka. Te käyttäydytte niin kuin sotilaskuri ei liikuttaisi teitä lainkaan.

ROKKA

Ei se minnuu liikutakkaa.

LAMMIO

Te olitte vastailut röyhkeästi tarkastavalle everstille ja minä olen saanut kehotuksen rangaista teitä. Ja teidän jälkiänne ovat miehet koko joukkueessa muuttuneet omavaltaisiksi ja röyhkeiksi.

ROKKA

Luulet sie miun pelkäävän.

LAMMIO

En ollenkaan. Osaan antaa arvoa rohkeudelle sillä olen itse rohkea mies. Myönnän että olette taistelijana paras mies minkä olen nähnyt mutta älkää jatkako sitä harhaluuloa että se antaisi teille kaiken anteeksi. Teillä on tilaisuus korjata kaikki tulemalla ryhminenne suorittamaan antamani tehtävä.

ROKKA

En mie tule.

LAMMIO

Se tietää sota-oikeutta.

ROKKA

Tietää se sit paljo muutakii. Elä kuule ukko ala pitämää peliäs miun kanssa. Tiijät sie jot miun raskaana oleva eukko leikkaa itte ruist Kannaksel ja sie mokoma vähä-älyne aijot panna miut täällä laittelemmaa kivvii siun polkujen pieli. Vie sota-oikeutee jos tahot. Työ ammuitte ne kaks ukkoo siel saunanseinäl. Minnuu ei ammuta sillee, siin kuoloo muutama ukko ensittäin. Paina mieleheis.

SARASTIE

Sanokaapa Rokka, mistä syystä te näette sotilaskurin sellaisena mörkönä että teidän on pakko joka mutkassa asettua sitä vastaan?

ROKKA

Ehän mie tiijä kurist hittoikaa. Mie en ole sellast millonkaa tarvint. Nyt on asja silviisii jot myö hävitään tää sota. Mie olen tient sen jo kauva. Hakekaa se vänskä tän. Tehhää pöytäkirjoi. Perkele mie olen saant tarpeeksein. Pohja se on miunkii säkis.

SARASTIE

Pataljoona tulee toimeen ilman teitä aivan hyvin. Sota ei yhtä miestä kaipaa, olkoonpa tämä millainen tahansa. Minä annan anteeksi. Nimenomaan minä annan anteeksi toistaiseksi. Poistukaa.

Kohtaus 19.

KUORO

Hiljaa alkoi tietoisuus tappiosta laskeutua miesten mieliin. Mädäntyneiden riepujen peittämät luurangot paljastuivat lumen alta kolmannen kerran.

ROKKA

Ennä ei kukkaan osta lampunjalkoi.

RAHIKAINEN

Tehhään ruumisarkkuja

ROKKA

Ei sellasii. Kyl hyö kuoppaat ilmankii.

LAULU

Hiljaisena alkoi tappioiden tie.

*Pettyneyt ja petetty armeija vetäytyi
tehden halutonta vastarintaa.*

*Halveksittu vihollinen osoittautui voimakkaaksi,
yllätti kyvykkyydelläänkin.*

Se ei ollut arka, ei aseeton, eikä huonoa sotilasainesta.

Eikä se ollut tyhmä.

*Pala palalta he luovuttivat nuo tiet
joita katkerasti ponnistellen olivat vallanneet.*

Jälleen he olivat väsyneitä ja katkeria.

Jälleen tarvittiin pikaoikeutta ja upseerit saivat ampua pakenijoita.

Ja taas oli nälkä kuten silloinkin.

RAHIKAINEN

Et sie Mäkilä antas vaikka leipää tän liemen kans.

MÄKILÄ

Ei oo lisätty annoksiin niin jotta tavallisehen tapahan.

HIETANEN

Ei jumalaut. Millai mies pitä kaike tavaran takanans.

RAHIKAINEN

Ja ois tässä ollu koko päivä aikoo keittee tää kypsäks asti. Siellähän se herne toveria ehtii mutta turha on työnsä.

MÄKILÄ

Siellon joka herne joka sinne kuuluu. Noon sen laatuusia hernehiä jotta ne ei kypsy.

HIETANEN

Ol vait. Kyl papusoppa enne o kypsyny.

(pommitus lähestyy)

LAULU, Tappelu + laulu

Savuinen, autereinen ilma oli jyrinää täynnä.

Maa keinui ja vavahteli. Ilma parkui ja voivotti onnettomat sydämet takoivat halkeamaisillaan tämän myllerryksen keskellä.

Paineaallot painoivat vaatteet kiinni ruumiiseen.

Sirpaleet, puunoksat ja maankokkareet

satoivat alas yhtenä kuurona

jossakin tavoitti sirpale hätääntyneen miehen.

Suomen armeija sai selkäänsä.

(tykit.Vanhala juoksee laittamaan grammarin päälle. Cant take my eyes off of you.

Hietanen tulee kauempaa, katselee nuorisoliittomerkkiä, piilottaa)

Kohtaus 20.

RAHIKAINEN

Ka mittee se Hietasen akan poika.

HIETANEN

Sitä mää täs ajattelin et kyl sota on surkkia asia. Ja et kaikki saatana valhei sitä sodast puhuta. Et muka kuule äänest millo kranaatti tule lähel.

MÄÄTTÄ

Ääntä tai ei. Samapa tuo.

ROKKA

Uusii miehii. Nulikoitahaa nuo ovat.

RAHIKAINEN

Suomi-äiti se raastaa lapset rinnoiltaan ja lähettää puolustamaan ihtiään...

VANHALA

Urhojansa kansanvalta esiin työntää kaikkialta...elämästä kuolemasta kamppaillaan...

KUORO

Hietanen oli koko joukosta kaikista pessimistisin. Se tuntui toisista ihmeelliseltä kun tämä ennen oli ollut niin huomiota herättävän riehakas.

HIETANEN

Kaivaka sit kunnol ne montut. Niit tarvita viel.

TÄYDENNYSMIES 2

Ollaan me jo oltu lentopommituksis.

TÄYDENNYSMIES 1

Niin vaikka eihän se tietty ole mitään oikean sodan rinnalla.

ROKKA

Ei kuule sen oikiampaa sottaa olekkaa.

TÄYDENNYSMIES 1

Onko herra luutnantti ollu kauan tämän joukkueen johtaja.

TÄYDENNYSMIES 2

Ja tuhositte tankkeja talvisodassa.

KOSKELA

Pari maahan kaivettua Lemetissä. Mutta tuo Hietanen on räjäyttäny yhen Klim Vorosilovin.

TÄYDENNYSMIES 2

Kasapanoksellako sinä sen räjäytit.

HIETANEN

Miinal. Älkä poja uskoko niit kaikki juttui mitä niist tankkien kans tappelemisist puhuta. Määki huitasi se miinan semmottes kauhus ja hädäs et mää en vielkä oikein tie kui se kävi. Mää vapisi vissi kymmene minuutti sen pääl nii ettei tahtonu tupakka pysy suus.

KOSKELA

Kuinka kävi. Ai perkele loman saisivat antaa.

HIETANEN

Mää en tie mittä. En yhtikäs mittä mää tie. Mää huitasi sen vaan. Mut kyl mää pelkäsi. Kuin ihminen ollenka sil taval osaa peljätä. Ei jumalaut poja. Kyl mää ole senttä aika poika.

Mikä mää ollenka ole. Suomen sankar mää ole. Ku vaan loppus toi kauhia humina mun pääst. En sunka mää vaan saanu sin vikka.

RAHIKAINEN

Oisko tuolla sellaseen ennää tillaa...

HIETANEN

Mut voi jumalaut et mää pelkäsi. Sit mää herään ain kauhias hies. Ku ei vaan ikänä tarvittis nähdäkkän koko hökötyt. Kaivaka ne montut.

VANHALA

Käyköön miten tahansa. Meillä sitä käy vaan poika.

RAHIKAINEN

No mikäs se siellä reppujen alla pihisöö.

ROKKA

Poikahan se...

HIETANEN

Ny oteta hyväl tuuril. Sen malja täsä ensimmäiseks täyty otta ku näin kauvan on säästyty. Kippis sit. Kattokaa poja. Sosialistisen Neuvostotasavallan merkki.

ROKKA

Muistattek työ pojat Veerukkaa Petroskois.

HIETANEN

Mää muista...mää muista poja...mää muista kaikki asjoi.

(”Musiikki: Vera”, Vera tulee taaempaa)

HIETANEN

Jumalaut ei maailmas varma löydy tois semmost. Herra siunakko...

VERA

Vera oli itäkarjalainen opettaja. Heti alusta asti tunsu Hietanen jonkinlaista kainoa nöyryyttä häntä kohtaan, eikä kehdannut yksin käydäkään vaan otti aina Rokan ja Vanhalan tuekseen. Vera oli vakaumuksellinen kommunisti ja suhtautui valloittajiin hyväntahtoisesti mutta ylhäältäpäin.

ROKKA

Mitä sie Veerukka suret. Ala tanssimaa, se kieputtaa murheet hitoil.

HIETANEN

Älkä puhuko. Hänel on sulhasi ikävä.

VERA

Ei ole Verotskalla sulhasta. Miksi tulitte. Miks ette antaneet meidän olla rauhassa.

ROKKA

Työ hitot tän alotitte. Veitte miun maatilan.

VERA

Kuule kuka tuli...Hitler...mutta hänelle tulee surma...

HIETANEN

Mist mää tiesi kuka tääl vastan tule. Kyl mää sen tunnusta et sota on pelkkä pahantekko molemmin puoli.

ROKKA

Ala Veerukka tanssimaan. (Tanssi)

HIETANEN

Hietanen ei voinut olla salaa katselematta tuota ruumista joka kykeni sellaiseen liikehdintään. Mää vissi saan tämän muistoks.

VERA

Ota.

(Vera tanssii pois. Tykit jyskää.)

ROKKA

Ei myö viijä Hietasta sinne ennää.

HIETANEN

(merkki rintaan) Kattoka poja. Mää ole isänmaan puolustaja. Täsä puhu suur puhuja. Hink hank hoonaa...Niemen iso sonni meni Santarannan mäes nii et iso muna kelkkusiva.

Autuaita ova kaik puupää sil he eivä huku. Kattoka poja...mää ole lentokone...

(kaatuu)

Mun suullan on vissi joku syöny kissanpaska.

Kohtaus 21.

MÄKILÄ

Kukas tän varaasti.

HIETANEN

Ei sit ol kukka varastanu. Poja löysivä sen tuolt polun varrest. An mul keittiölt muutama suolane silakka.

MÄKILÄ

Mitä sen yhyren pytyn. Mitä tässä merkittee tää taikka toi. Kynsin hampahin moon kiinni pitäny nottei ihan kaikkea viettä. Mun pitäs ruokkia ja vaatettaa sataviiskymmentä miestä paljain käsin. Molisin etummaases vartiomontus ennenku täs. Ensin juorahan ja mölytähän ja tapellahan ja sitte tullahan vielä suolaaset päälle vaatimahan.

HIETANEN

Kyl mää tie minkalaine homma sul on. Mut an ny muutama silakka. Mää kuiskasi sul aliupseerikouluski kookoon liikkuvat osat. Kyl sää sillo saisit pari kol silakka anta. Taik oikiastans viis.

MÄKILÄ

Syöt sen piilos sitte.

HIETANEN

No kyl mää täl pärjään puol vuot. Kiitoksii vaan kauhian pal.

MÄKILÄ

Ei soo sullekaan sopivaa elämöörä kiljun kanssa.

(tykit, Musiikki: ”Odottava hiljaisuus”)

Älä pelkää. Mennähän rauhas. Ei soo ihmises. Soon suuremmas käres...

Mäkilä puheli hevoselle vaikka sanat oli oikeastaan tarkoitettu hänen omalle sielulleen.

Kranaattien räjähtäessä Mäkilä näki miten vihreä, ruohosta värjäytynyt kuola pärskyi hänen kädelleen.

(ääni) Mäkilä katkesi keskeltä poikki. Hevonen kaatui aisoihin, ja päästi villin, tuskaisen hirnunnan. Seuraava kranaattipari ryöpsäytti mutaa molempien vainajien päälle.

KUORO

Hietanen aivan kuin vanheni silmissä. Tuo ennen niin kuohahteleva mies oli alkanut toisinaan katsella jonnekin tyhjin silmin.

HIETANEN

Ei mut kyl täyty sano poja et noi tähde ova kaukan. Sitä luulee et ne ova lähel mut kun rupee oikein fundeeraamaan nii huoma et matka on niin pal.

(kranaatti räjähtää silmille. Vera tuo siteen.)

VERA

Kuuma ilma-aalto iski Hietasen kasvoihin samalla kun sirpale katkaisi hänen nenärustonsa ja repäisi molemmat silmät auki. Hän lysähti alokkaan päälle joka jähmettyi äänettömäksi nähdessään revityt, veriset silmät kuopistaan pullistuneina.

HIETANEN

Mikä tilanne.

KOSKELA

Ei hätää. Pysy hiljaa nyt.

HIETANEN

Onk Koskela?

KOSKELA

On. Älä liiku. Sait vähän nenäsi päälle.

HIETANEN

Mää tien. Ei mul ol silmi enä... (huutaa)

KOSKELA

Ottasitko vettä. Pian tulee paarit. Minä saatan sut tienvarteen.

HIETANEN

En mää ota... Misä poja ova?

KOSKELA

Asemissa.

HIETANEN

Ollak me siin viel? Vanhas paikas

KOSKELA

Ollaan.

HIETANEN

Onk täs muit?

KOSKELA

Uudet miehet.

HIETANEN

Anna mul pistooli...

KOSKELA

Älä hätäile. Pian päästään jsp:lle.

HIETANEN

En mää jaksa...mun pää pala... Mä kuole muutonki.

KOSKELA

Saat uskoa että minä en anna. Ja sinä et kuole.

HIETANEN

Silmi ei ol. Ei käy poraamine...

KOSKELA

Ota löysin rantein. Ei se elämä silmien varassa oo. Jos eletään, niin varmasti tavataan. Minä käyn joskus.

HIETANEN

Kuulemii sit vaan. Sano pal terveissi pojil. Piä huol ittestäs....

KUORO

Sairasauto keikkui voihkivine lasteineen pitkin kuoppaista tietä. Lääkintämies koetteli erään haavoittuneen valtimoa. Ei elä jsp:lle asti.

Haavoittunut oli sama alokas jota auttaessaan Hietanen oli haavoittunut. He makasivat molemmat auton perässä.

HIETANEN

Mää sanoin sul saatanal et pysy montus...ja sää läksit...

TÄYDENNYSMIES 1

Niin herra kersantti...

KUORO

Hietanen koetti kaikin voimin pidellä kiinni sillä jokainen täräys vihlaisi kipeästi päässä. Toisten valituksen sekaan kuului hänen epätoivoinen huutonsa kun kipu ja kärsimys vähän päästä meni yli hänen voimiensa.

Haavoittuneet pelkäsivät auton särkyvän ja heidän jäävän vaille kuljetusta. Jokaisella oli kiihkeä halu päästä pois täältä ennen kuin vihollinen hyökkäisi. He tiesivät ajavansa kilpaa kuoleman kanssa.

KOSKELA

Koskela seisoj pitkän aikaa äänettömänä vielä senkin jälkeen kun Hietasta kuljettanut sairausauto oli kadonnut tienmutkan taakse. Jokainen poistuva mies oli pala alkusodan menestyksen mielialasta ja sen tilalle jäi vain toivottomuus ja taistelun järjetön tarkoituksettomuus. (Laukauksia, tulipalo)

TÄYDENNYSMIES 2

Auto palaa...auto palaa. Auttakaa ulos.

HIETANEN

Misä kuljettaja ja lääkintämies.

TÄYDENNYSMIES 1

Kuolleet...auta...

HIETANEN

Joka ei pääse ulos ottako mua kädest. Mää verä. Mut ne jotka pääsevä menkö itte.

TÄYDENNYSMIES 2

Auttakaa, auttakaa...minulla ei oo jalkoja...en pääse...

HIETANEN

Mää tulen. En mää jätä...

(ääni)

HIETANEN

Suihku iski oviaukolle ja Hietanen kaatui hiljaa kyljelleen. Pitkän aikaa tutisi ruumis kun konekiväärisuihku hakkasi sen reikiä täyteen.

Kohtaus 22.

KARILUOTO

Kapteeni Kariluoto oli onnellinen mies. Hänet oli vihitty lomalla. Suomi ei voi nyt sortua koska se tekisi hänet, kapteeni Kariluodon onnettomaksi ja kuinka joku voi häiritä häntä sellaisella nyt kun hän eli elämänsä aallonharjalla.

KOSKELA

No niin. Niin... Ja onneks olkoon kanssa.

KARILUOTO

Kiitos.

KOSKELA

Kaikki on lopussa.

KARILUOTO

Kuri on ollut liian heikko.

KOSKELA

Koko armeijan mieliala on ollu suunnatonta huijausta. Ny maksetaan jokaisesta valeesta ja katkerasti. Maailmanlopun työ on toi ampuminen.

KARILUOTO

Sarastie oli toiveikas purolinjan suhteen. Uskoi sen pitävän.

KOSKELA

Molemmat siivet on auki. Ku ei riitä niin ei riitä.

(taustalla)

SOTILAS

Herra majuri, vihollinen!

SARASTIE

Missä!?

SOTILAS

Tuolla ketjussa. Konepistoolit kainalossa.

SARASTIE

Ovat koukanneet...! (ääni)

KARILUOTO

Kuinka meidän käy. Meidän kaikkien. Koko Suomen...

KOSKELA

Niinku hävinneille käy. Luu kurkkuun.

KARILUOTO

Ei jumalauta.

KOSKELA

Alueluovutukset on käynnissä, halusit tai et. Jos yhdestä paikassa pitää nii toisesta pettää heti. Se poika panee rautaa ilmaan ja tulee ku susi.

VANKI

Koskela oli pyrkinyt täyttämään tehtävänsä ja unohtamaan sodan mielettömyyden, mutta jokainen halpamainen teko ja tappamisella ylpeileminen herätti hänessä tuomarin. Vilho Koskela oli hämäläisen pienviljelijän poika, mutta ennen torpparien itsenäistymistä Koskelan perhe oli ollut hyvinkin punainen.

KOSKELA

Oli tuttu laulu poikasena. Varsinkin setämies laulo. Mutta laulut loppu. Alekski -ja Akusedältä. Seisoin rappusilla ja kattelin ku kiväärimiehet vei. Molemmat setämiehet meni. En ollu ku viisvuotias mutta muistan niinku eilisen... Ja ku isäukko tuli vankileiriltä, senkin muistan. Pelättiin alussa. Ukko näytti niinku ois haudasta noussu...

(upseerit taaempana)

LAMMIO

Herrat, upseerien malja. Me olemme armeijan selkäranka. Herrat.

KOSKELA

Siperia polsoi taika.

KARILUOTO

Terve veikkonen. Lähetit, lasi Ville-pojalle.

KOSKELA

Topra huja.

VÄNRIKKI

Kuka täällä ryssää puhuu.

KOSKELA

Koskela Suomesta. Syö rautaa ja paskantaa kettinkiä. Union sovjet sosialist...tis...lits..k... repupliik... Holotna harasoo maatuska dievuska krasnisotamies komsomolski homoravitsa bulajeva svir...

VÄNRIKKI

Kyllä minä suomea osaan. Ja taitaa olla parasta että sinäkin pysyttelet siinä.

KOSKELA

Pysy...pyssy..pyssymiehiä...karhunampuja Martti Kitunen...(hoilaa) Riti rati ralla...tuli talvi halla...kuuraapartaa tuiskuutukkaa, lumiviittaa harmaasukkaa...(lyö)

(tappelu.)

KOSKELA

Perkele minä vedänki vaihteen kakkoselle...

LAMMIO

Sitokaa tuo mies.

KOSKELA

Minä en lannistu perkele...

KARILUOTO

Ville rauhotu...

KOSKELA

No mutta kukas sinä oot?

KARILUOTO

Kariluodon poikahan tässä.

KOSKELA

No perkele terve miestä... Mihin mennään.

KARILUOTO

Lepäämään. Sinä oot väsyny...

KOSKELA

Väsyny....Koskelan ämmän poika ei väsy.

LAMMIO

Niin hyvä mies kuin Koskela onkin, puuttuu häneltä todellinen upseerihenki. Hän ei sopeudu sivistyneeseen toveripiiriin ja sen vuoksi hän veljeilee miestensä kanssa ja nyt humalassa paljasti kaunansa.

KARILUOTO

Kariluoto muisti rätisevän bunkkerin ja Koskelan joka ryömi sitä kohti kasapanos sivullaan. Ennen tuota taistelua hän oli pitänyt Koskelaa jotenkin kömpelönä ja saamattomana. Noin kymmenen metrin päässä bunkkerista oli kivi jonka taakse Koskela pääsi. Hengitystään pidellen miehet käsittivät että onnistuminen olisi varmaa. He näkivät miten Koskela rauhallisesti sovitteli ruumistaan hyvään asentoon. Sitten kaikki tapahtui niin nopeasti että miehet tuskin tajusivat sitä. Samalla kun Koskela nousi, panos lensi jo.

(räjähdys)

LEHTO

Jumalauta kuule. Jumalauta kuule...se oli temppu.

KOSKELA

Mitä...

LEHTO

Se oli temppu.

KOSKELA

En minä kuule mitään vähään aikaan. Minä tiedän sen vanhastansa. Menkää Kariluodon mukaan. Minä vartoilin vähän aikaa ...kuurona on vähän huonoo...

LEHTO

Voi perkele...

KARILUOTO

En ole vielä ehtinyt edes kiittää.

KOSKELA

Pahanteokshan tuota enne on sanottu.

KARILUOTO

Tietäkää että me veimme pataljoonan tänään läpi. Vanha nelonen se on joka jyllää.

RAHIKAINEN

Vänskä se on aina niin tohkeissaan. Puhuu tavarastaki niinku ois joskus piässy koittaaan.

Kohtaus 23.

KARILUOTO

Mitä sinä teet siviilissä.

KOSKELA

Tähän aikaan vuodesta...laittasin heiniä seipäälle...

KARILUOTO

Kariluoto istui masentuneena komentopaikallaan. Rakkautensa riemusta hän oli tullut keskelle tätä kurjuutta ja tajunnut vähitellen miten täydellinen romahdus oli ollut. Mihin oli kadonnut suomalainen sotamies. Kerran, kauan sitten hän oli seissyt Petroskoin kallioilla ja katsellut miten siniristiliput kohosivat Petroskoin rakennusten salkoihin. Niin pojat. Siinä se nyt on. Marssikoon sinne ensimmäisenä kuka hyvänsä niin tosiasia on että me olemme sinne tien aukaisseet. Ja jollei historia sitä myönnä niin se valehtelee. Meidän komppania oli ensimmäinen joka näki kaupungin.

VIIRILÄ

Ja minä olin ensimmäine mies...sotamies Viirilä... Suur-Suomen nokkamies...

KARILUOTO

Ja he olivat suomalaistaneet Petroskoita valtavan innostuksen vallassa. Eikä siitäkään jäänyt mitään pysyväistä jäljelle. Kariluotoa ellotti kotiväen kirjeiden isänmaalliset ja naivin typerät fraasit.

KOSKELA

Toivoa ei ole. Ei niin minkäänlaista.

KARILUOTO

Tapellaan sitten toivottomasti.

KOSKELA

Sitä se on ollu kaiken aikaa. Voi sille jotain kiusaa tehdä mutta ei sitä pysäytetä. Usko pois että tänä iltana on henki pelissä kipeemmin ku millonkaan ennen.

KARJULA

Panssaritorjuntatykki on tulossa mutta nähtävästi siellä on puna-armeijalaisia miehistönä kun se perkele vaan viipyy ja viipyy. Nopea isku selvittää tilanteen.

KARILUOTO

Voin kiertää.

KARJULA

Tarkoitus ei ole kiertää vaan säilyttää asema. Maineenne riippuu siitä että linja pitää.
Loppu.

KOSKELA

Karjula ei tiedä mitä tekee. Kahden tunnin päästä näät koko tilanteen.

KARILUOTO

Kerran se vaan kirpasee.

KOSKELA

Koskelan mielessä välähti kuin selviönä: tänään tuo mies kuolee.

ROKKA

Usot sie jot tänä iltan kuoloo miestä. Vissii sie ossaat rukkoil.

KOSKELA

En minä muista.

ROKKA

Muistuttele kuule. Sen ajat alkaa olemaan.

KOSKELA

Totinen tässä taitaa olla naama itte kullakin.

KARILUOTO

On antauduttava taistelulle kokonaan. On unohdettava Sirkka ja koko elämä.

ROKKA

Kuules ny vänskä. Myö ei olla tääl kuolemas, myö ollaa tappamas.

KOSKELA

Kenties se onnistuuki. Mistä sen tietää. Jos kerran koetetaan niin se täytyy tehdä niinku uskois menestykseen.

(huuto)

KOSKELA

Antaa hyssyttää pojat. Pehmittäkää tulella ensin.

VIIRILÄ

Hää siellä, perkelettäkös präiskit...lakkaakkos ny...taikka mä tulen ja otan sulta sen pyssyn pois.

ROKKA

Sit vyörytetään. Sie oikeal, mie vasemmal. Onk siul ranattiloit.

VIIRILÄ

On mulla pari kolme pernavoinuijaa...Sotamies Viirilä. Miehittäkää äsken teloittamanne vihollisen potero seisten, jonka jälkeen tulitatte neuvostosotilaiden konekivääriasemaa joka sijaitsee erään männyn juurella. Mänty taas sijaitsee itäisessä Suur-Suomessa. Vihollisen moraalin lamauttamiseksi kajautatte reippaan sotahuudon. Jeesus Perkele!

KARILUOTO

Neljäs valtaa edessä olevan vihollisaseman. Eteenpäin.

Kariluoto syöksyi männyn juurelle suojaan. Hän huuteli kehotuksia mutta hänen molemmilla puolillaan oli tyhjää. Ketju oli harventunut melkein olemattomaksi.

Kariluodon tajunnassa kierteli hätäännys. Olen tapattanut komppanian. Minä ajoin heidät kuolemaan... Minä en pysähdy...en pysähdy... Eteenpäin...Yritetään pojat vielä kerran.

(ääni) Kun luoti sattui, laukesi hänen mielensä omituiseen vapautuneisuuteen. Kolme sekuntia hänellä oli aikaa tajuta kuolevansa, mutta niinä kolmena sekuntina hän pelkäsi kuolemaa vähemmän kuin koko sodan aikana milloinkaan. Hämärtyneessä tajunnassaan hän oli melkeinpä tyytyväinen. Nyt se loppui.

Kohtaus 24.

KARJULA

Purolinja pidetään vaikka mitä tapahtuisi.

KOSKELA

Mahdotonta.

KARJULA

Se on käsky. Muuten perii piru koko taisteluosaston.

KOSKELA

Parhailaan on käynnissä venäläisten suurhyökkäys ja sitä ei voi pysäyttää.

KARJULA

Kalusto on kuitenkin tuotava mukana.

KOSKELA

Ei ainakaan tykit kulje mutta pataljoonan minä tuon. Ja sitä ei sitte vähään aikaan avata. Uhkapeli saa tältä päivältä riittää. Tuli sitte vaikka kuinka sota oikeutta.

MÄÄTTÄ

Kuinkas kaatuneiden kanssa. Me toimme kapteeninkin ruumiin pois.

KOSKELA

Elävissä on tarpeeks. Mentiin.

VIIRILÄ

Risto Ryti ja valtioneuvoston orkesteri esittävät jenkan Kusessa Ollaan.

ROKKA

Niin kuuloo suomalaista ny. Loppu tul tästä maasta.

KOSKELA

Koskela istuutui maahan nojaten selkensä puunrunkoa vasten ja katseli suon yli. Aurinko oli jo kiivennyt yli puiden latvojen ja lämmitti hänen kasvojaan. Maailma oli hetkeksi hiljentynyt. Ei edes kauempaa kuulunut taistelun ääniä. Koskela painoi päänsä puun runkoa vasten ja antoi silmiensä painua kiinni. Hän tajusi vain auringon lämmön ja raukean väsymyksen ruumissaan.

(Hietanen ilmestyy. Koskela hätkähtää hereille)

KOSKELA

Kauankos minä tässä...

KARJULA

Teidän hätäisen arviointinne takia menetimme parhaan aseman.

KOSKELA

Haavottuneiden takia ryhmitys oli liian arka. Muutenkin miehet oli tappion lamauttamia.

Musiikki: ”vaatimaton kuolema”

KARJULA

Minä tunnen tilanteen enkä tarvitse selityksiä. Mutta teidän tulee tietää että pataljoona hävisi pelin vasta sitten kun te sen tunnustitte menetetyksi. Nyt järjestätte nopeasti pataljoonan. Miehitys tuosta suoalueen laitaa myöten. Luutnantti Ovaska saa konekiväärit.

KOSKELA

Käskin upottaa konekiväärit lampeen että miehistö saattoi kantaa haavottuneita. Yhden jätin.

KARJULA

Jumalauta luutnantti. Tahallista vihollisen auttamista. Konekiväärimehet ovat konekiväärimehiä eivätkä lääkintämiehiä. Te olitte pataljoonan komentaja ettekä mikään apusisar. Ja miehet. Kumpia te olette, lampaista vai suomalaisia sotilaita. Asemiin käydään sitä varten että ne joko pidetään tai sitten niihin kuollaan. Te ette osaa muuta kuin juosta. Hävetkää, perkele! Ja nyt asemiin. Omavaltainen marjamatkailu loppuu tähän.

VIIRILÄ

Tuli mies Arimatiasta ja vetäs vitun päähänsä...

(Räjähdyksiä.)

MÄÄTTÄ

Ei taida lepoa antaa.

KOSKELA

Ei anna. Asemiin. Ja törmää heti. Siellon miinotus.

ROKKA

Ei niit pääse lähel.

KOSKELA

Minä koetan.

MÄÄTTÄ

Parempi varrota montussa. Oja on liian matala.

KOSKELA

Ja nyt minä ulotun.

(ääni)

Koskela ammuttiin tien toiselta puolelta juuri kun panos oli lentänyt. Kerran hän yritti nousta kyynärpäittänsä varaan mutta ruumis lysähti velttona ojanpohjaan.

ROKKA

Sellanenkii mies ko oli Koskela. Jos kuka ties jot ny ennää kuollaan turhan takkii nii hää. Ja nii män just ko ois itsemurhan tehnt. Mie luulen jot hää ties.

(räjähdyksiä. Musiikki feidaantuu.)

-Panssarit tulee pojat. Juoskaa.

-Ny mentiin tuli mitä tuli

KARJULA

Perkeleen lammaislauma. Pysähtykää. Ei askeltakaan enää. Joka vielä juoksee on kuoleman oma. Viimeisen kerran. Pysähtykää. Minkä mies menee?

VIIRILÄ

Inariin. Susia naimaan.

KARJULA

Sokea, silmitön viha sumensi Karjulan tajunnan.

VIIRILÄ

Viirilä oli komppanian ykkönen. Hän ei ollut kuulevinaan mielipuolen huutoa vaan käveli rauhallisesti eteenpäin.

KARJULA

Tuossa se oli. Tuo isopäinen apina. Tuossa juuri oli kaiken sen inhottavan henkilöitymä joka oli tehnyt armeijasta karkurilauman. Mieshän nauroi.

VIIRILÄ

Viirilä laski konepistoolin käsivarren taipseeseen sillä viime hetkessä hänet valtasi varmuus siitä että Karjula ampuu.

(laukaus)

KARJULA

Miehet. Sotalain nojalla tuomitsin petturin kuolemaan. Miehet. On kysymys Suomesta. Täälläkin...nytkin... Leikki loppui. Jokaista kapinoitsijaa odottaa sama kohtalo.

-Venäläiset perkele tulkee...tulkee vaan...pankaa kaik matalaks...tiällä tapetaan ihmisiä.

(räjähdyksiä. Karjula kaatuu, muut juoksee ja huutaa)

KARJULA

Auttakaa saatanan pelkurit minut asemaan.

-Ei olla apusisaria.

KARJULA

Perkele. Antakaa konepistooli...

(räjähdyksiä, Musiikki (lyhyt): ”tappelu”, Karjula makaa liikkumattomana, jumalaton pommitus, johon musiikki hukkuu. Miehet tärisee juoksuhaudassa.)

Musiikki: ”Vapaus, kotka”

KUORO

Tuli, maa, rauta ja savu kiehui asemien yllä. Heidän kauhunsa ei ollut muuttunut miksikään. Pelko oli vielä suurempi kuin ennen. He tiesivät että tuli loppuisi pian. -Älä enää vie. He olivat jo eilen lopettaneet sodan mutta vihollinen ei vielä ollut sitä tehnyt. He olivat hävinneet. Vain yksi toive heillä enää oli: he halusivat viedä henkiriepunsa näiden viimeisten minuuttien läpi. Sen jälkeen he seisoivat vapaina, puhtaina ja syyttöminä.

(hiljaisuus, miehiä alkaa nousta juoksuhaudasta.)

Suomen Sota oli loppunut.

LAULU: Yksinkertaisen laulu – ei säästystä

Tiellä kulki yksinäinen hevosajoneuvo ja rattaiden lonkutus kajahteli männikössä. Kuorma oli peitetty telttakankaalla. Sen reunan alta näkyi kangistunut, nyrkkiin puristettu käsi. Viimeiset kaatuneet matkasivat kotiin. Keskipäivään kiivennyt syysaurinko lämmitti maata ja maassa makaavia miehiä. Puolukanvarvut kiilsivät mättäillään. Väsyneet miehet nukkuivat. Hyväntahtoinen aurinko katseli heitä. Se ei missään tapauksessa ollut heille vihainen. Kenties tunsu jonkinlaista myötätuntoakin heitä kohtaan.